

VERGİ İNCELEMELERİNDE YENİ DÖNEM

KURGAN, VEDAS ve ŞÜPHELİ İŞLEM BİLDİRİMİ Uygulamaları Kapsamında Meslek Mensuplarının Rolü ve Sorumlulukları

Fatih ZÜLFİKAR

Yeminli Mali Müşavir

E.Gelirler Kontrolörü

Hamza ERTEKİN

Serbest Muhasebeci Mali Müşavir

E.Vergi Dairesi Müdür Yrd.

Tekirdağ Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası

Tarih : 15 Ekim 2025 Çarşamba

Saat : 14.00 - 16.00

Yer : Çerkezköy Belediyesi Konferans Salonu

SUNUM ÖZETİ

- ✓ BAZI DİJİTAL DENETİM VE RİSK ANALİZ SİSTEMLERİ
- ✓ **KURGAN** SİSTEMİ VE KURGAN YAZILARI SÜRECİ
- ✓ **VEDAS** SİSTEMİ VE OLASI ETKİLERİ
- ✓ **MEVA** MEKANSAL VERİ ANALİZ SİSTEMİ
- ✓ MASAK MESLEK MENSUPLARINA YÖNELİK **ŞÜPHELİ İŞLEM** REHBERİ
- ✓ MASAK BANKA HAREKETLERİ TEBLİĞ TASLAĞI
- ✓ VERGİ İNCELEMELERİNDE YENİ DÖNEM
- ✓ MÜKELLEFLERİN DİKKAT ETMELERİ GEREKEN HUSUSLAR
- ✓ MESLEK MENSUPLARININ ROLÜ VE SORUMLULUKLARI
- ✓ GELECEK SORU VE CEVAPLAR BÖLÜMÜ

(SAYFA SAYISI 111)

KAPANIŞ

E - VİZ

VDK RAS

MBR

VEDEBİS

UTTS

DERİN

SARP

RADAR

KURGAN

VEDAS

MEVA

ŞÜPHELİ İŞLEM
BİLDİRİMİ

BANKA
HAREKETLERİ
TEBLİĞ TASLAĞI

DİJİTAL DENETİM VE RİSK ANALİZ SİSTEMLERİ

- **E-VİZ** : ELEKTRONİK VERİ İBRAZ SİSTEMİ
- **VDK RAS** : RİSK ANALİZ SİSTEMİ
- **MBR** : MÜKELLEF BİLGİ RAPORU
- **VEDEBİS** : VERGİ DAİRELERİ DENETİM BİLGİ SİSTEMİ
- **SARP** : SAHTE BELGE RİSK ANALİZ PROGRAMI
- **DERİN** : DEFTER RİSK İNCELEMESİ SİSTEMİ
- **RADAR** : RİSK ANALİZİ DEĞERLENDİRME VE ARAŞT.
- **KURGAN**: KURULUŞ GÖZETİMLİ ANALİZ SİSTEMİ
- **VEDAS** : VERGİ DENETİM VE ANALİZ SİSTEMİ
- **MEVA** : MEKANSAL VERİ ANALİZİ SİSTEMİ

MALİYE / VDK DİJİTAL DENETİM VE RİSK ANALİZ SİSTEMLERİ

E-VİZ (ELEKTRONİK VERİ İBRAZ SİSTEMİ)

- Elektronik defter ve belgeler ile elektronik ortamda tutulan/üretilen diğer belgelerin, incelemeyi yürüten Vergi Müfettişine elektronik ortamda ibrazını sağlayan sistemdir.

e-Viz sistemi ile mükellefler;

- ☐ Elektronik defter ve belgelerini faaliyetlerini aksatmaksızın yasal süreler dahilinde 7/24 incelemeye ibraz edilebilmesini sağlayan sistemdir
- ☐ Elektronik defter ve belgelerin yanı sıra elektronik ortamda oluşturduğu diğer tüm dosyalarını da sistem üzerinden ibrazı sağlanabilmektedir
- ☐ İbraz süreçlerinin hangi aşamada olduğu anlık olarak takip edilebilmektedir
- ☐ Güvenli elektronik imza kullanmak suretiyle ibraz edilen tüm dosyalar/veriler yasal olarak belgelendirmektedir

VDK-RAS RİSK ANALİZ SİSTEMİ

Risk Analiz Sistemi üzerinden mükelleflerin faaliyetlerini gruplar ve sektörler itibarıyla analiz etmek, mukayeseler yapmak ve bu suretle risk alanlarını tespit etmek amacıyla Vergi Denetim Kurulu Risk Analiz Sistemi (VDK-RAS) kullanılmakta olup bu uygulama;

- Kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki diğer kurum ve kuruluşlar ile gerçek veya tüzel kişilerden mükellefiyetle ilgili sürekli ve dönemsel bilgileri toplayarak mükelleflerin faaliyetlerinin gruplar ve sektörler itibarıyla analiz edilmesine,
- Mukayeseler yapılmasına ve bu suretle riskli alanların tespit edilmesine,

VDK - RAS SİSTEMİ İLE;

- Mükellef beyanlarının tutarlılığı,
- İade sistemlerinin suistimalleri,
- Uluslararası taşımacılık gibi
- Mükelleflerin vergi kanunlarında yer alan istisna, muafiyet, indirim vb. hükümlerinden yararlanma şartlarını yerine getirip getirmediği,
- Diğer vergisel yükümlülüklerine uyup uymadığı gibi hususlar göz önünde bulundurularak
- Beyanname ve mali tablo analizleri üzerinden de çalışmalar yürütülmektedir

Hazine Desteklerine Yönelik Analiz Çalışmaları Yapılabilmektedir:

- Hazine tarafından sağlanan teşvik, kefalet, sübvansiyon, garanti, diğer finansman imkânları ve uygulamaları
- 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun kapsamında yetkili müesseselerin iş ve işlemleri ile
- Kredi garanti kurumlarınca sağlanan Hazine destekli kredi kefaletleri ile
- Üretici ve çiftçilere sağlanan krediler hakkında risk analiz çalışmaları gerçekleştirilmiş

MBR-MÜKELLEFLER BİLGİ RAPORU

Mükellef Bilgi Raporu

Nezinde inceleme yapılan mükellef hakkında;

- Veri tabanında,
- Diğer kamu kurum/kuruluşlarında ve
- Özel sektörde (GSM operatörleri, bankalar, kargo şirketleri vb.)

Nezinde inceleme yapılan mükellefi ilgilendiren ve vergisel açıdan önem arz eden tüm bilgilerin toplulaştırılarak sunumunu sağlayan program arayüzüdür

MBR-MÜKELLEF BİLGİ RAPORU

VDK-RAS ile inceleme çalışmalarına hız kazandırılması ve Vergi Müfettişleri tarafından yapılacak değerlendirmelerin kolaylaştırılması için MBR'ye;

- Üçüncü taraf verileri, (EPDK verileri, vergi iade bilgileri, e-belgelere ilişkin veriler, turizm payı, Değerli Konut Vergisi bilgileri)
- Oran analizi,
- Satış analizi ekranları eklenmiştir.

VDK-VEDEBİS (VERGİ DAİRELERİ DENETİM BİLGİ SİSTEMİ)

- VDK-VEDEBİS projesi kapsamında Gelir İdaresi Başkanlığı, Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü, Ziraat Bankası A.Ş. ve Muhasebat Genel Müdürlüğünden alınan veriler,
- Belirlenen kriterler ve risk göstergeleri doğrultusunda VDK bünyesinde bilgisayar programları (SQL yazılım yöntemi) yardımıyla muhtelif yöntemlerle analiz edilerek,
- Teftiş çalışmalarında kullanılmak amacıyla Vergi Müfettişlerine elektronik (Excel formatında) ortamda hazırlanan sorguların gönderilme sürecini ifade etmektedir

UTTS (ULUSAL TAŞIT TANIMA SİSTİMİ)

- Ticari işte kullanılan özmal ve kiralık taşıtların akaryakıt alımları ile ilgili getirilen düzenlemedir
- Taşıtlara Taşıt Tanıma Birimi (TTB) taktırılması esası üzerine kurulmuştur
- Akaryakıt alımlarında belgenin yakıt alan taşıta düzenlenmesi ve bu belgelerin gider yazılabilmesine imkan sağlar

DERİN (DEFTER RİSK İNCELEMESİ SİSTEMİ PROJESİ)

- Defter Risk İncelemesi (DERİN) Projesi 2024 yılında başlamış olup çalışmalar devam etmektedir
- 2023-2025 Dönemi Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Eylem Planının “Hukuki, İdari ve Teknik Önlemlerin Alınması” maddesinde
- Genel Müdürlük koordinasyonunda; “Defter Risk İncelemesi (DERİN) Projesi hayata geçirilecektir.” hedefi belirlenmiştir

DERİN PROJESİ

- Vergi uygulamalarında e-dönüşüm süreçlerine katkı sağlanması,
- Elektronik denetimin yaygınlaştırılması,
- Elektronik defter verilerinin finansal ve mali bilgilerle kıyaslanabilir olması amaçlanmaktadır
- Böylece kurumsal risk analizi ve değerlendirme süreçlerinde veri analiz ve işleme kapasitesinin artırılması,
- Vergi kayıp ve kaçığın önlenmesi ile kayıt dışı ekonomiyle etkin mücadele çalışmalarına katkı sağlanması hedeflenmektedir

SARP (SAHTE BELGE RİSK ANALİZ PROGRAMI)

2010 Yılından beri kullanılan ve geliştirilen SARP'ın temel amacı:

Sahte fatura düzenleyicilerini erken evrede tespit etmek ve Vergi Denetim Kurulu'na (VDK) veri desteği sunmaktır. Program ile;

- Mükelleflerin alış-satış ilişkilerinde olağandışı hareketleri belirleme,
- Sektörel risk analizleri yapma,
- Vergi beyannameleri ile e-fatura/e-defter verilerini karşılaştırma,
- ▫ Yüksek riskli mükellefleri incelemeye yönlendirme

Görevini yapmaktadır

SARP KRİTERLERİ NELER?

Risk puanlamasında kullanılan **kriterler bilinmemektedir.** Genel olarak aşağıdaki kontrolleri sağladığını söyleyebiliriz:

- **Mali uyumsuzluklar:** KDV indirimleri ile beyan edilen mal ve hizmet alımları arasındaki tutarsızlıklar.
- **Alıcı-satıcı ilişkileri:** SMİYB düzenlediği bilinen mükelleflerle ticari bağlantılar
- **Finansal oranlar:** Şirketlerin özkaynak yapısı, brüt kâr marjları ve sektör ortalamalarına göre farklılıklar
- **Davranışsal göstergeler:** Sürekli adres değişikliği, kısa ömürlü şirket yapıları veya olağandışı iade talepleri

SARP - KURGAN İLİŞKİSİ

- KURGAN; temel verileri SARP programından sağlamaktadır,
- KURGAN sistemi, SARP programından aldığı verileri yapay zeka ile birleştirerek sunmaktadır
- KURGAN, SARP programı üzerine inşa edilmiştir
- 2010 yılından günümüze kadar geliştirilmiştir

RADAR SİSTEMİ

- “Risk Analizi Değerlendirme ve Araştırma (RADAR) Sistemi”;
- Kayıt dışı ekonomik faaliyetlerin ve vergi kayıp kaçığının araştırılması,
- Tespit edilmesi ve engellenmesi görevleri doğrultusunda
- Sektörel ve genel bazda mükellef profili oluşturulmasına,
- Sektör ortalamalarının belirlenmesine ve uyumsuzların tespitine katkı sağlamaktadır

KURGAN YAZILARI VE SÜRECİ

KURGAN Nedir, Nasıl Çalışıyor?

Kısa adı “KURGAN” olan «Kuruluş Gözetimli Analiz Sistemi»;

- SARP programından sağlanan verileri yapay zeka ile birleştiren,
- Türkiye çapındaki mükelleflerin tüm mal ve hizmetlerine ait alış ve satış işlemlerini anlık olarak tarayan,
- Birçok kriter ve çapraz veri kaynaklarından yararlanarak toplanan bilgilerin risk değerlendirmesine tabi tutularak,
- Anlık Riskli işlemlerin tespit edilmesine yarayan elektronik analiz sistemidir

KURGAN YAZILARI VE SÜREÇLERİ

KURGAN Hangi İşlemleri Analiz Ediyor?

- Mükelleflerin mal veya hizmet alım veya satımları birer işlem olup,
- Tüm mükelleflerin mal ve hizmet alış ve satış işlemleri anlık olarak taranmakta,
- Çok sayıda kriter ve veri kaynağından toplanan bilgiler üzerinden işlemlerin risk puanları hesaplanmaktadır

İŞLEM RİSKİNE KONU FATURALARIN ORTAK ÖZELLİKLERİ

- Sahte fatura OLMASI,
- Beyanların tutarsızlığı, geç verilmesi, sık sık düzeltme yapılması
- Mal ve stok tutarsızlığı, kaydi stokta olmayan mal satışına yönelik fatura düzenlenmesi,
- Faaliyet konusu veya dışında yüksek fatura düzenlenmesi
- Malın teslim edildiği yer veya hizmetin ifa edileceği yerin uzak olması, ticari teamüllere uymaması,

İŞLEM RİSKİNE KONU FATURALARIN ORTAK ÖZELLİĞİ

- Elektronik belge ve kayıtların uyumsuz olması
- Vergi sicilinin bozuk olması, tahakkuk eden vergilerin ödenmemesi,
- Karlılık oranının aynı sektöre göre düşük olması,
- Kapasitenin, makine parkının, teknik donanıma sahip personel ile yapılan iş veya mal tesliminin uyumlu olmaması,

- Düzenlenen faturaların sık sık geri iade edilmesi
- Ortaklık yapısında değişiklikler
- Şüpheli adına taşınmaz/taşıt kaydının olmaması,
- Şüpheli olan mükelleflerle aynı adresin kullanılması, aynı meslek mensubu ile çalışılması

KURGAN YAZILARI VE SÜRECİ

KURGAN Yazılarındaki “İşlem Riski” Neyi İfade Ediyor?

- Sistem mükelleflere risk puanı atayarak örneğin ne işlemin tarafı olan alıcıyı ne de satıcıyı riskli mükellef olarak ilan etmemektedir
- Alıcı sahte belge kullanıcısı, satıcı sahte belge düzenleyicisi olarak kodlanmamakta veya kendilerine bu şekilde bir risk puanı atanmamaktadır
- Sadece işlemin riski ölçülmeye çalışılmaktadır

KURGAN YAZILARI VE SÜRECİ

- KURGAN sisteminin çıktıları olarak gönderilen bilgi isteme yazılarında da mükelleflerin riskli olduğuna yönelik bir ifade bulunmamaktadır,
- Sadece işlem riski konusunda uyarılarda bulunmaktadır
- Bunun temel bir sonucu olarak, mükellefe bir risk puanı atanarak
- Mükellefin tüm alışları ve satışları riskli bulunarak tüm alıcılara veya satıcılara yazı gönderilmesinden ziyade
- Yüksek risk skoru bulunan **sınırlı sayıda işlemlere** yönelik yazılar gönderilmektedir

KURGAN YAZILARI VE SÜRECİ

Sistemin cari verilerle çalışmasının iki boyutu bulunmaktadır:

- Bunlardan ilki; ekonomide düzenlenen e-faturalar gibi çok kısa gecikmelerle Vergi İdaresinin erişimi olan verilerle sistemin analiz yapmasıdır
- İkinci boyutu ise mükellefin veya mükellefle ilişkili kişilerin bazı eylemleri ile çeşitli kaynaklardan alınan verilerdeki değişikliğe bağlı olarak işlem riskinin değişebilmesidir
- Yeni elde edilen bir veri işlem riskini düşürebilir veya yükseltebilir
- Ayrıca mükellefin denetim havuzunda sıra bekleyen denetimlerinden elde edilen sonuçlar işlem riskini etkileyebilir

KURGAN YAZILARI VE SÜRECİ

KURGAN Yazılarının Vergisel ve Hukuki Boyutu:

- KURGAN yazıları 213 Vergi Usul Kanununun 148. Maddesine dayanılarak yazılan **bilgi isteme** yazılarıdır. Yazılar, **karşıt inceleme** mahiyetindedir
- Örneğin riskli işlemlere dayalı
- Belgelerin defter kayıtlarına alınıp alınmaması,
- Beyanlara dâhil edilip edilmemesi veya
- Sonrasında bir düzeltme beyannamesi verilerek kayıtlardan çıkarılması

durumu mükelleften bilgi istenen başlıklar arasındadır

Kurgan Yazılarına Verilen Cevaplar Risk Analiz Sisteminin Verisi Olarak Kullanılmaktadır:

- KURGAN yazılarını alan mükelleflerin vermiş olduğu cevaplar, risk analiz sisteminin bir girdisi olarak kullanılmaktadır
- Gerçek işleme dayanan işlemlerin, ilave bilgi ve belgelerle tevsik edilmesi, BELGEYİ DÜZENLEYENİN incelenmesinde önem taşıyor
- Hatta alımların gerçek olduğu halde, KDV'nin indirimden çıkarılması durumlarında bile, alınan mal ve hizmetin gerçek olduğuna yönelik bilgi ve belgelerin eklenmesi yararlı olacaktır

KURGAN Yazıları Bilgi İsteme / Karşıt İnceleme Hükümündedir:

- KURGAN yazıları 213 sayılı Vergi Usul Kanunun 148. Maddesinin verdiği bilgi isteme yetkisine dayanılarak yazılan karşıt inceleme mahiyetindeki yazılardır
- Karşıt incelemeler yargı aşamasında mahkemelerin vergi inceleme raporlarını değerlendirirken en çok değer verdiği deliller arasında yer almaktadır

Verilecek Cevaplar Satıcının İncelenmesinde Dikkate Alınacak

- Özellikle sahtecilik yönünden yapılan incelemelerde vergi müfettişlerinin mükelleflerle bir kanaate varmadan önce olabildiğince çok karşıt inceleme yapması mahkemeler tarafından istenmektedir
- Dolayısıyla alıcılar nezdinde yapılan karşıt incelemeler doğrudan **satıcılar nezdinde yapılacak değerlendirmeyi güçlendirerek** satıcı mükelleflerin hak ve hukukunu gözeten bir uygulama olarak ortaya çıkmaktadır

Kurgan Cevapları Satıcıların Raporlarına Eklenilecek

- Alıcılardan alınan cevaplar satıcılar nezdinde yürütülen incelemelerde düzenlenen raporlara eklenecektir
- Böylece satıcılarla ilgili olarak vergi müfettişlerinin kanaatinin oluşmasında delil teşkil edecektir

1 Ekim 2025 Tarihinden Önceki ve Sonraki Dönemlerde Gerçekleşen Fiillere İlişkin Düzenlenen KURGAN Yazıları Uygulanacak Müeyyideler Bakımından Farklılık Arz Etmektedir:

- 1 Ekim 2025 öncesi ve sonrasında gerçekleşen fiillere yönelik düzenlenen bilgi isteme yazılarını birbirinden ayırmak gerekiyor
- Önceki dönemlere yönelik fiillerde de mutabakat riskleri geçerli olmakla beraber kendisine yazı tebliğ edilen mükellefler halihazırda risk analiz sisteminde, kurul görev havuzunda, daire başkanlığı havuzunda bulunup denetim sırasını bekleyen mükellefler görünümünde olabilir

Yeni dönem vergi incelemelerinin özelliği ise,

- İncelemelerde, SB Kullanıcı mükellefler yönünden kast değerlendirilmesi yapılırken 13 farklı kritere dayanılacak olmasıdır,
- Söz konusu kriterler 18.04.2025 tarihli VDK Genelgesi ile ortaya konulmuş ve bu konudaki belirsizlik ortadan kaldırılmıştır

Yeni Dönem Vergi İncelemelerinde;

- Yeterli delil bulunması durumunda SB düzenleyici mükelleflerin nezdinde düzenlenecek vergi tekniği raporunun beklenmesine gerek duyulmazken,
- Vergi tekniği raporunun **varlığı** mutlak suretle kullanıcı şüphesi ile denetime alınmış mükelleflerin **bilerek belge kullandığı yönündeki kastın değerlendirilmesini zorunlu kılmamaktadır,**
- Dolayısı ile, alt mükellef hakkında VTR olması, mal alan mükellefi otomatik olarak bilerek belge kullanıcısı yapmayacaktır,
- Belirlenen kriterler bir bütün olarak ele alınmalı ve mükelleflerin hak ve hukuku gözetilmelidir

KURGAN YAZILARI

VDK'nın 18.04.2025 Tarihli SMİYB Kullanma ve 160/A İncelemelerine Yönelik Genelgesi:

213 sayılı Vergi Usul Kanununun (VUK) 359/b maddesi kapsamında kaçakçılık suçunun oluşması, sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belgenin bilerek kullanılmasına;

- Diğer bir anlatımla, bu kullanımda **kastın varlığının** değerlendirilmesine ve belirlenmesine bağlı bulunmaktadır

KURGAN YAZILARI

- 306 Sıra No.lu VUK Genel Tebliğinde belirtildiği üzere sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenlenmesi,
- Kastın karinesi olup,
- Bunun ayrıca değerlendirilmesine gerek bulunmamaktadır

KURGAN YAZILARI

- Ancak, sahte belge kullanan mükellefe gerçekte yapılan bir mal veya hizmet alımı karşılığında mal veya hizmeti sağlayan tarafından kendi belgesi yerine bir başka mükellefin belgesi verilebilmektedir.
- Bu gibi durumlarda öncelikli olan iş veya hizmetin mahiyetine göre belgeyi alan tarafın bu belgenin içeriğinde yer alan mal ve hizmeti gerçekten alıp almadığının araştırılması, sahte belgeyi kullanan mükellefin kayıtlarına yansıttığı maliyet ve giderlerinin kabul edilip edilmeyeceğinin ortaya konulmasıdır.

KURGAN YAZILARI

- Sahte belgede yer alan **mal ve hizmetin** gerçekten alındığı ve sahte belge tutarının maliyet /gider olarak kabul edildiği durumlarda,
- **Mükellefin kullandığı sahte belgenin satın aldığı mal veya hizmeti sağlayana ait olmadığını bilip bilmediğinin araştırılması,**
- Dolayısıyla sahte belgelerin **bilerek kullanılıp kullanılmadığının** belirlenmesi önem arz etmekte olup tespit edilen duruma ve olaya özgü değerlendirme yapılması esastır

KURGAN YAZILARI

GENELGE'DE YER VE SMİYB KULLANILDIĞININ BELİRLENMESİNDE ESAS ALINACAK 13 KRİTER

- **1. SAHTE BELGE ALICI İSMİNİN RAPORDA GEÇMESİ:** Sahte belgeyi düzenleyen mükellef hakkında tanzim edilmiş olan Vergi Tekniği Raporunda söz konusu belgenin **alıcı tarafından bilerek kullanıldığına yönelik bir tespit bulunup bulunmadığı,**
- **2. FAALİYET KONUSU DIŞI FATURA:** Kullanılan sahte belge içeriği mal ve/veya hizmetlerin **mükellefin faaliyet konusu ile ilgili olup olmadığı,**

- **3. TOPLAM İÇİNDEKİ ORANI:** Sahte belge tutarının hangi maliyet/gider hesaplarında izlendiği ve bu hesaplar içerisindeki oranı, sahte belgeye istinaden indirim konusu yapılan KDV tutarının toplam indirilecek KDV tutarı içerisindeki oranı,
- **4.İLİŞKİLİ KİŞİ/SMMM:** Mükellefin, kullanılan sahte belgeyi düzenleyen mükellef ile ilişkili kişi kapsamında olup olmadığı, ayrıca aynı meslek mensubundan hizmet alımı vb. verisinin bulunup bulunmadığı, mali müşavirlik sözleşmesinin feshedildiğine ilişkin tespit bulunması durumunda mali müşavirin sözleşme feshine ilişkin ifadeleri,

- **5. DÜŞÜK KARLILIK ORANI:** Mükellefin içinde bulunduğu sektör ve faaliyet konusuna göre tespit edilebildiği ölçüde **karlılık oranı**, iş hacmi ve cirosuna göre tahakkuk eden vergi durumu (sürekli zarar veya devreden KDV beyan edip etmediği ya da çok düşük tutarlarda ödenecek vergi beyan etmesi, vergiye uyumu vb.),
- **6. SB ALIMININ SÜREKLİLİĞİ:** Kullanılan sahte belgelerin birden fazla mükelleften alınıp alınmadığı,

- **7. DEPOLAMA KAPASİTESİ:** Mükellefin kullandığı sahte belge içeriğindeki mal miktarını depolayabilecek kapasitesinin olup olmadığı,
- **8. SEVKİYAT UYUMU, TUTARLILIĞI:** Kullanılan sahte belge içeriğinde yer alan malların sevkiyatına yönelik olarak sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, teslim tesellüm belgesi vb. belge ibraz edilip edilmediği, ibraz edilmiş ise bu belgelerin gerçeği yansıtıp yansıtmadığı, sevkiyata ilişkin plaka takip sistemi (PTS) kayıtlarıyla sevkiyat güzergahının uyumlu olup olmadığı ya da nakliye vasıtası olarak belirtilen plakaların ait olduğu araçların motosiklet, binek oto ve tescili terk edilmiş araç niteliğinde olup olmadığına ilişkin tespitler,

- **9. ÖDEMENİN MUVAZAALI OLMASI :** Kullanılan sahte belge tutarlarına ilişkin ödemelerin nasıl gerçekleştiği, yapılan **ödemenin fiktif olup olmadığı**, yapılan ödemenin **mükellefe iade edilip edilmediği**, ödeme belgelerinin gerçek olup olmadığı, çek ile yapılan ödemelerde ciro silsilesi ve çekin kim tarafından tahsil edildiği, çeki tahsil eden ile çeki düzenleyen mükellef arasında bir ilişki olup olmadığı, ödemeler yapılırken doğrudan borçlandırma sisteminin (DBS) kullanılıp kullanılmadığı,
- **10. YOKLAMA VE YERİNDE TESPİT:** Mükellef nezdinde daha önce yapılmış yoklamalarda, sahte belgede yer alan emtiaya ya da benzer nitelikli emtiaya ilişkin bir tespit bulunup bulunmadığı,

- **11. VERGİ İNCELEME GEÇMİŞİ:** Mükellefle ilgili daha önce vergi incelemesi yapılmışsa bu incelemelerdeki sonuçlar, **SMİYB kullanma sıklığı** (kaç farklı mükelleften alındığı, takvim yılı/vergilendirme dönemlerine yaygınlığı vb.) daha önceki yıllarda **kast unsuru** ortaya konulan bir sahte belge kullanma raporunun bulunup bulunmadığı,

- **12.İLİŞKİLİ KİŞİ SİCİLİ:** Mükellefin ortak veya yöneticileri ile mükellefin ortak veya yönetici olduğu mükelleflerle ilgili daha önce yapılan SMİYB düzenleme ve kullanma tespitleri,
- **13. SAHTE BELGENİN DÜZENLEME VE E-İMZA TARİHİ UYUMSUZLUĞU:** Kullanılan sahte belgelerin düzenlenme tarihleri ile elektronik imza tarihlerinin uyumlu olup olmadığı
(7 Günden geriye doğru düzenlenen belgeler RADARA takılıyor, Dikkat !!!)

- Diğer taraftan sahte belgeyi kullanan mükellef tarafından,
- Sahte belgede yer alan mal ve hizmetin gerçekten hiç alınmadığının tespit edildiği,
- Belgeye dayanak olarak kayıtlara yansıtılan tutarların maliyet ve gider olarak kabul edilmediği durumlarda bu belgenin kasten ve bilerek kullanıldığı tabiidir

- Ayrıca, bilerek sahte belge kullanma sonucuna ulaşılan durumlarda,
- Kullanılan sahte belgelere isabet eden maliyet ve/veya giderlerin karlılığa etkisi değerlendirilerek
- Maliyet ve/veya giderlerin buna göre yeniden belirlenmesi gerekmektedir

KURGAN YAZILARI ÜZERİNE NELER YAPILMASI GEREKİYOR ?

Bu yazıları alan mükellefler, riskli olduğu yazı ile bildirilen işlemleri gözden geçirmelidir,

Gelen yazılar, bilgi isteme / karşıt inceleme hükmünde olduğundan mutlaka süresi içinde cevap verilmesi gerekiyor,

Aşağıdaki durumların varlığı halinde, KDV'nin indirimlerden çıkarılarak düzeltme beyanı verilmesi, Verilecek Ek-2 Tablosuna da bu yönde «kayıtlardan çıkarıldı, indirimlerden çıkarıldı» uygun olanın yazılması yararlı olacaktır

Faturanın Kayıtlardan Çıkarılacağı Durumlar:

- Alınan mal / veya hizmetin gerçekte alındığının tevsikine yönelik yeterli ispat edici bilgi ve belgenin olmaması,
- Alınan mal / hizmetin faaliyet konusu ile ilgisinin olmaması,
- Mal alınan firma ile faturanın farklı mükelleflere ait olduğunun bilindiği veya bilinmesi gereken durumlarda,

Faturanın Kayıtlardan Çıkarılacağı Durumlar:

- Alınan mal veya hizmetin alınmasının, taşınmasının, muhafazasının ticari teamüllere ve fizik kurallarına aykırı olması veya abartılı olması,
- Ödemelerde muvazaa olması,
- Genelgede yer alan 13 kriter arasındaki diğer durumların varlığı halinde, faturanın kayıtlardan çıkarılması yararlı olacaktır.

İŞLEMİN GERÇEK OLDUĞU DURUMLAR

- Mal ve hizmetin gerçekten alındığı durumlarda, verilecek cevap yazılarının risk analiz merkezine girdi oluşturacak şekilde dikkate alınması nedeniyle,
- Verilecek bu cevapların mal/hizmet alınan mükellefin düzenlediği belgenin sahte olup olmadığının incelenmesi bakımında done teşkil edeceğinden,
- İşlemin gerçekliğine yönelik her türlü bilgi ve belgenin dilekçeye eklenmesi,

- Ayrıca bazı durumlarda işlemin gerçekliğine yönelik, alınan mal ve hizmetin
- Nerede kullanıldığı, hangi projede kullanıldığı kime satıldığı gibi durumlar ispat edici belge olarak önemli hale gelebilecektir.
- **Ör//** Alınan malın bir kamu kurumuna satılması
- **Ör//** Alınan faturanın İADE FATURASI olması, (muvazaalı olmaması halinde...)

Süresi İçinde Cevap Verilmemesi Halinde Kesilecek Ceza:

- Sadece yazıların mahiyeti bilgi isteme yazısı olduğundan istenilen bilgilere tebliğ tarihinden itibaren süresi içerisinde cevap verilmemesi, eksik ya da yanıltıcı bilgi verilmesi durumunda VUK 355'inci maddede yer alan özel usulsüzlük cezasının kesilmesi söz konusu olabilecektir
- Yazıda verilen 15 günlük süre içinde cevap verilmesi, aksi halde VUK'nun mükerrer 355'inci maddesine göre özel usulsüzlük cezası kesileceği bildiriliyor
- Kesilecek cezanın, 2025 yılı için birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında 28.000 TL olduğunu hatırlatmakta fayda var

Yazılar Üzerine Pişmanlıkla Beyan Verilebilir mi?

- Söz konusu yazıların incelemeye başlama yazısı olmadığı, sadece bilgi isteme ve karşıt inceleme hükmünde olduğu belirtildiğinden,
- 213 sayılı VUK'nin 371'inci maddesinden yararlanılarak düzeltme beyanı verilebileceği yorumlanmaktadır
- Bu durumda işlem riski bulunan alıma isabet eden KDV nin indirimden çıkarılması durumunda ödenecek vergi için vergi ziyaı cezası kesilmeyecektir

Düzeltilme Beyannameleri İhtirazi Kayıtlarla Verilebilir mi?

- Sistemsel olarak düzeltme beyannamesinin, özel onay kapsamında «ihtirazi kayıt» seçeneği işaretlenerek verilmesinde bir engel görülüyor,
- Hatta aynı gün ihtirazi kayıtlarla verildiğine ilişkin bilgi ve gerekçelerini açıklayan dilekçe de verilebilir,
- Ancak, söz konusu yazıların bilgi isteme/karşıt inceleme hükmünde olduğu, vergi incelemesine başlama sayılamayacağı hususları özellikle belirtildiğinden
- Yazıların, zorlayıcı bir işlem tesis edilmesini gerektiren «Müeyyideli Yazı» olup olmadığı tartışıldığından,
- Mahkemelerin verecekleri kararlarda; kanuni ve zorlayıcı bir idari işlem olmadığından bahisle, mükellefin kendiliğinden düzeltme beyanı vermesini idare lehine reddedebileceği de yorumlanıyor

VEDAS SİSTEMİ VE OLASI ETKİLERİ

VDK-VEDAS Vergi Denetim ve Analiz Programı

- Elektronik defter ve belgelerin görüntülenmesini, doğrulanmasını, raporlanmasını ve denetime ilişkin vergisel ve genel analizlerin yapılmasını sağlamaktadır
- VDK-VEDAS yaşayan bir sistem olup uygulama ve mevzuat değişiklikleri ile Vergi Müfettişlerinden alınan geri bildirimler neticesinde sürekli güncellenmekte, yeni versiyonlar kullanıcılarla paylaşılmaktadır

VEDAS SİSTEMİ

Yapılan güncellemeler ile;

- Defter aktarımı esnasında eksik defter parçası kontrolünün eklenmesi,
- Gelişmiş düşey arama penceresine “Büyük/Küçük Harf Duyarlı” seçiminin eklenmesi,
- Dışa aktarım (Excel, CSV ve TXT) satır sınırının kaldırılması,
- e-Fatura>Standart Analizler bölümüne “Aynı Alıcı Tarih ve Tutar Analizi” ,”Sayım ve Tesellüm Noksanları Analizi” ve “Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri Analizi” eklenmesi,
- Ters bakiye kontrolü analizinde bakiye alt hesap limitinin kullanıcı tarafından girilecek şekilde güncellenmesi,

VEDAS SİSTEMİ

- Çoklu tablo birleştirme özelliğinin eklenmesi,
- Fatura görsellerinin GİB formatındaki PDF çıktılarının dışa aktarımı,
- Tarih aralığı seçilerek bilanço oluşturulması,
- Analizlerde kullanılan kur bilgileri ve faiz oranlarının güncellenerek cari yıl takibinin etkin şekilde yapılması,
- Mevcut analizlere ilişkin iyileştirme ve geliştirmelerin yapılması,

VEDAS SİSTEMİ ANALİZLERİ

- E-Defter ve E-Fatura aktarımları ve analizleri
- Gelir ve maliyet hesapları analizi,
- Amortisman ve Enflasyon düzeltmesi hesapları
- Değerleme hesapları,
- Adat yapılacak hesap kontrolleri,
- Kaydi envanter, hasılat hesap kontrolü
- Mükerrer değerler kontrolü
- Atlayan numara kontrolü
- Hesap bazında bakiye kontrolü
- Ters bakiye kontrolü
- Alıcılar Satıcılar kontrolü
- Mükerrer değer kontrolleri

MEVA (MEKANSAL VERİ ANALİZ SİSTEMİ)

GİB Teknoloji tarafından geliştirilen «Mekansal Veri Analiz Sistemi (MEVA)» ile;

- Gayrimenkuller üzerinden elde edilen gelirler ve yapılan işlemler dijital ortamda analiz edilerek raporlanabiliyor
- MEVA sistemi, bir taşınmazın; konumu, emsal satışları, arsa durumu, imar bilgileri, yapı özellikleri gibi unsurlar üzerinden gerçeğe en yakın **SATIŞ VE KİRA** değerini tahmini üretebiliyor

MEVA SİSTEMİ

MEVA ile;

- Gelir İdaresi Başkanlığı'nın dijital uygulamaları geliştiren GİB Teknoloji ekipleri, coğrafi bilgi sistemine dayalı bir yazılım ile MEVA uygulamasını oluşturdu
- Alım satımı ya da kiraya verilmesi yoluyla elde edilen gelirlerin yanı sıra,
- Bu işlemlerden doğan vergi ve harç yükümlülüklerini takip etmek amacıyla MEVA Sistemi'ni hayata geçirdi

MEVA HANGİ VERİLERİ KULLANIYOR?

MEVA ;

- Beyanname,
- Bildirim, Yoklama gibi bilgilerin yanı sıra
- Tapu ve kadastro,
- İkametgah,
- Yapı belgeleri,
- Banka kredisi ve
- Gayrimenkul ilan bilgileri ile
- Değerleme uzmanları tarafından hazırlanan raporlar gibi verileri

kullanıyor.

MEVA VERİLERİ

- Pişmanlıkla (gönüllü olarak) beyanda bulunmayanlar veya tapu harcının düşüklüğünü izah edemeyenlerin incelemeye sevk edilmesi ve MEVA uygulaması ile tespit edilen eksik harçların vergi ziyaı cezasıyla alıcı ve satıcı adına tarh edilmesi gündeme gelmiştir,
- Devamında gayrimenkul satışından doğan kazançlar ile gayrimenkul kira gelirlerinin eksik beyan edildiğinden bahisle vergileme riskleri doğabilecek

MASAK MESLEK MENSUPLARI VE BAĞIMSIZ DENETİM KURULUŞLARI ŞÜPHELİ İŞLEM BİLDİRİMİ REHBERİ

- MASAK tarafından yapılan 13 Haziran 2025 tarihli duyuruda,
- 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun uyarınca yükümlüler, Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) Başkanlığına şüpheli işlem bildiriminde bulunmakla yükümlü olduğu,
- Bu çerçevede, MASAK 13 Sıra No.lu Genel Tebliği ile yükümlülere yönelik genel ve sektörel mahiyette şüpheli işlem bildirim rehberlerinin hazırlandığı ve güncellendiği duyurulmuştur
- Yükümlülerin şüpheli işlem bildirimlerini güvenli, hızlı ve kolay bir şekilde iletebilmelerini teminen, sektörel risklere ve güncel Ulusal Risk Değerlendirmesi sonuçlarına dayalı olarak yeni rehberler hazırlandığı ve mevcut bazı rehberlerin güncellendiği belirtilmektedir

SMMM/YMM TARAFINDAN BİLDİRİLMESİ GEREKEN BAZI ŞÜPHELİ İŞLEM TİPLERİ

“Bir İşverene Bağlı Olmaksızın Çalışan Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirler” ile ilgili “Şüpheli İşlem Bildirimi Rehberinde” daha birçok işlemin yanı sıra örnek olabilecek ve aşağıda yer verilen işlemler “şüpheli işlem” olarak belirlenmiş ve bildirilmesi zorunlu hale getirilmiştir.

- Yapılan ya da yapılmak istenen işlemin mutad ve makul hukuki veya ekonomik bir gerekçesi ya da mantığının olmaması.
- Tüm işlemlerde üçüncü bir kişinin bulunması ancak bu kişinin işlemde aktif olarak yer almaması

BAZI ŞÜPHELİ İŞLEM TİPLERİ

- İşlemden taraf olan kişilerin uygun temsilci olmaması ya da temsil ettikleri tarafı yeterince açıklayamaması.
- İşlemden gerçek faydalanıcının kimliğinin gizlenmesi veya tarafların gerçek sahipliği saklamaya çalışması.
- İşleme dahil olan taraflar arasında mantıklı bir ticari bağ olmaması ve bu bağın işlem doğasıyla açıklanamaması

BAZI ŞÜPHELİ İŞLEM TİPLERİ

- Yeni kurulan bir şirketin, kısa süre içinde büyük miktarda sermaye artışı yaşaması ve bu artışın mantıklı bir açıklamasının olmaması
- Yüksek değerli alım satım işlemlerine ilişkin ödemelerin, bankacılık sistemi kullanılmaksızın nakit ödeme şeklinde gerçekleştirilmesinde ısrarcı olunması
- Müşterinin gayrimenkulü, bir akrabası veya tanıdığı (eş, çocuk, anne/baba hariç) adına satın alması

BAZI ŞÜPHELİ İŞLEM TİPLERİ

- Müşterinin piyasa değeri veya daha yüksek bir fiyat üzerinden satın alma pazarlığı yapması, ancak belgelerde daha düşük bir değer kaydedilmesini ve aradaki farkı "el altından" ödemeyi teklif etmesi
- Müşterinin, kişisel kullanım amaçlı bir mülkü şirketi aracılığıyla satın alması ve bu işlemin Müşterinin normal ticari faaliyetleriyle uyumlu olmaması
- Müşterinin, mülkü piyasa değerinin altında satması ve ek olarak "el altından" ödeme teklif etmesi
- Müşterinin paravan tüzel kişilik (vakıf, dernek, şirket vb.) oluşturmak istemesi

BAZI ŞÜPHELİ İŞLEM TİPLERİ

- Müşterinin gerçek faydalanıcının gizlenmesi amacıyla zincir ortaklıklar kurmak istemesi
- Müşterinin her yıl muhasebeci değiştirmesi
- Müşterinin, işin türüne göre olağandışı olan şekilde hiçbir çalışanın olmaması
- Müşterinin, iş uygulamalarıyla uyumsuz şekilde lüks kişisel ve tüketici malları satın alması (örneğin, yatlar, lüks arabalar, kişisel mülkler)

BAZI ŞÜPHELİ İŞLEM TİPLERİ

- Haliyle, hazırlanan rehberlerdeki belirlenen şüpheli işlemlerin kurum ve kuruluşlar ile meslek mensupları tarafından tespit edilerek bildirilmesi,
- Aksi halde tespiti durumunda ağır müeyyidelerle karşılaşacakları konusunda uyarıda bulunulmuştur
- Aynı şekilde BAĞIMSIZ DENETİM KURULUŞLARI için de ayrı kılavuz hazırlanmış, şüpheli işlem tipleri belirlenmiştir.

MASAK BANKA HAREKETLERİ TEBLİĞ TASLAĞI

Banka Hareketlerinin Denetimi ve Takibine Yönelik Tebliğ Taslağı Çıkarıldı:

- Ağustos ayında MASAK tarafından yayımlanan 30 No.lu Tebliğ Taslağında; (Hala TASLAK)
- 1 Ocak 2026 tarihinde yürürlüğe girmesi planlanan değişikliğe göre, para transferlerinin ve nakit işlemlerin takibi ve denetimine yönelik ciddi bir beyan ve bildirim yükümlülüğü getirilmesi düşünülüyor

MASAK BANKA HAREKETLERİ TEBLİĞ TASLAĞI

Özetle Taslak Tebliğe Göre;

- 200.000 TL ile 2.000.000 TL arası havale ve EFT işlemlerinde, **işlemin mahiyetinin** (sebebinin) beyan edilmesi istenecek,
- 2.000.001 TL ile 20.000.000 TL arası havale ve EFT işlemlerinde, **işlemin mahiyetinin yanı sıra**, MASAK'ın yayımladığı **Nakit İşlem Beyan Formu**'nun da doldurulması talep edilecek,

MASAK BANKA HAREKETLERİ TEBLİĞ TASLAĞI

- 20.000.001 TL ve üzeri havale ve EFT işlemlerinde, formun yanı sıra detaylı açıklama ve ilgili belgelerin birer örneği de istenecek

Yukarıda belirtilen aralıklardaki bildirim ve beyan zorunluluğu nakit işlemler için de geçerli olacak.

Banka şubesine giderek yapılan büyük miktarlı nakit yatırma/çekme işlemleri artık “ne için bu para çekiliyor/yatırılıyor?” gibi sorulara verilen cevabın banka sistemine işlenmesinden sonra neticelenebilecek. Bu sorulara cevap verilmediği sürece nakit işlem yapılmayacak.

VERGİ İNCELEMELERİNDE YENİ DÖNEM

1.10.2025 TARİHİNDE İTİBAREN YAPILACAK İNCELEMELERİN FARKI NE OLACAK?

- Bilerek kullanma **ESAS**, bilmeyerek kullanma **İSTİSNA** olacak,
- Kast unsurunun değerlendirilmesinin objektif temellere oturtulması ve daha katı değerlendirme süreçlerinin devrede olacağı yeni dönemde
- Mükellef hak ve hukukunun korunması adına, 18.04.2025 tarihli SMİYB Kullanma ve 160/A İncelemelerine Yönelik Genelge yayınlanmış ve değerlendirme kriterleri net olarak belirlenmiştir.

YENİ DÖNEM VERGİ İNCELEMELERİNDE BİLEREK KULLANMA ESAS, BİLMYEREK KULLANMA İSTİSNA OLACAK

- 306 sıra no.lu VUK Genel Tebliği halen yürürlükte dir.
- 18.04.2025 tarihli SMİYB Kullanma ve 160/A İncelemelerine Yönelik Genelge yayınlanarak kast unsurunun nasıl değerlendirileceğine yönelik 306 sıra no.lu Tebliğde vergi müfettişlerinin tasarrufuna bırakılmış değerlendirme süreci için bakılması gereken 13 net ve objektif kriter belirlenmiştir.
- Alıcı mükelleflerin incelemeye alınması durumunda vergi müfettişleri bu 13 kritere tek tek bakıp araştırma yaparak mükellefle ilgili kanaatlerini

oluşturmaya çalışacaktır.

BİLEREK SB KULLANMANIN SONUÇLARI

SB Bilerek Kullanmanın Müeyyideleri:

- 3 Kat Vergi Ziyaı Cezası
- 3 Kat Ceza Uzlaşma Dışında Kalır
- Ortak ve Yöneticiler Hakkında Kaçakçılıktan Dolayı Suç Duyurusunda Bulunulur,
- 3 Yıldan 8 yıla kadar hapis cezası için adli kovuşturma süreci başlar

YENİ DÖNEM VERGİ İNCELEMELERİ

- Vergi incelemeleri ile Vergi Suçu soruşturmalarının ayrı ayrı yapılmasına yönelik VUK'na 140/A maddesi eklenmesi planlanıyor,
- KURGAN ile denetimlerin cari dönemlerde, hızlı yapılması planlanıyor,
- Sahte belge ile mücadelede, baskın ve zor kullanmak için bu konuda teçhizat ve donanımlı özel ekipler kullanılacak,
- Vergi incelemeleri sırasında teminat istenebilecek
- Rapor otomasyon sistemi ile, raporların büyük bir kısmı yapay zeka ile yazılacak, müfettişler son şeklini verecek, mükellefe ulaşma süresi kısılacak

YENİ DÖNEM VERGİ İNCELEMELERİ

- Sahte belge ile mücadelede, arz ve talebi daraltmaya yönelik her türlü mücadele yapılacaktır
- Sahte belgeden kazanç sağlayanlar tespit edilerek, para aklama boyutu ile kovuşturulacaktır
- Denetimler faal mükelleflere yoğunlaştırılacaktır,
- Banka hareketleri, belge düzeni, harcamalar, varlık edinimi sıkı takibe alınacaktır,
- Kayıt dışı her alanda sorgulanacaktır

MÜKELLEFLERİN DİKKAT ETMELERİ GEREKEN HUSUSLAR

NELER YAPILABİLİR?

Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı'nın da tavsiyesi de dikkate alınarak, mal ve hizmet alımlarında dikkat edilmesi gereken hususlar aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1- ALT FİRMA ARAŞTIRMASI İÇİN İSTİHBARAT BİRİMİ KURULMASI

- Büyük çaplı firmaların mal/hizmet tedarik edilecek alt firmaların SMİYB düzenleme yönünden araştırılmasına yönelik istihbarat birimi kurmaları gerekecek, bu birim;

Alt mükelleften mal veya hizmet tedarik durumuna göre alt mükellefin;

- İşyeri adresinin varlığı, atölyesinin, fasoncunun olup olmadığının araştırılıp görülmesini,
- Makine parkı, teknik hizmet kapasitesinin yeterli olup olmadığının,

- Hatta; sanayi sicil belgesi, kapasite raporu, iş bitirme belgeleri, müteahhitlik karneleri vb. kapasitelere ilişkin yeterliliklerin belgelendirilmesi,
- Zaman zaman gerekli kontrollerin yapılması,
- Firma sahiplerinin ve firmanın ticari geçmişi, banka kredibilitesi, mükellefiyet süresi, vergi levhası, SGK'lı çalışan işçi sayısı, yapılacak iş için yeterli uzman kadrosunun olup olmadığı,
- Gibi hususlar araştırılır raporlanır, çalışılıp çalışılmayacağına karar verilir.

2- MAL ALIM / HİZMET ALIMININ SÖZLEŞMEYE BAĞLANMASI

- Mal veya hizmet alımlarına ilişkin alt firmalarla mutlaka sözleşme yapılmalı. Satın alma prosedürleri yazılı hale getirilmeli.
- Sözleşmede, tedarikçi/yüklenicinin kapasitesi, makine parkı, işçi sayısı, tedarik şekli (ith, iml, alt tedarik) yazılmalı,
- Sözleşmede, SMİYB vb. olumsuzluklar halinde işlemin şüpheli olmasına yönelik yazı veya vergi incelemesi durumlarında alıcı tarafından sözleşmenin fesih nedeni olacağı mutlaka yazılmalı,
- Özellikle inşaat/taahhüt işlerinde yıllara sari anlaşmalar, uzun süreli anlaşmalar yapılabiliyor. Alt yüklenici bu iş için makine alımı yapıyor. Sözleşmeler uzun yılları kapsadığından olumsuz durumlarda sonlandırma pek mümkün olmuyor. Ancak bu gibi olumsuz durumların varlığı halinde tek taraflı sonlandırılabilceği hükmü konulması doğacak ihtilafta alıcıyı koruyabilecektir.

3- İÇ DENETİM VE ÇAPRAZ KONTROL YAPILMALI

- Birimler arası çapraz kontrol her süreçte ve zamanda aktif tutulmalı, aksamalar dikkate alınmalı, birimler arası iletişim sağlanmalı

Ör// Sürekli alım yapılan mükellefin Gelen faturasında; ünvanının, adresinin değişmesi vb. bilgiler satın alma birimi ile paylaşılmalı ve değerlendirilmeli.

4- ÖDEME KRİTERLERİ BELİRLENMELİ

- Mümkün mertebe, bankadan EFT/HAVALE yapılmalı,
- Hamiline çek/nakit işlemlerinden kaçınılmalı,
- Faturaların teyidi yapılmadan ödeme süreci başlatılmamalı,

5- MAL İADE FATURALARI BAZI HALLERDE SAHTE BELGE OLARAK DEĞERLENDİRİLİYOR

- Risk analizlerinde önemli bir kriter de, İADE FATURALARI oldu
- Vergi ötelemeye ve ayarlamasına yönelik düzenlendiği düşünüldüğünden,
- SAHTE BELGE olarak değerlendirilebiliyor
- Grup içi faturalaşıma ve iade faturalarına DİKKAT !!!

6-DİĞER BELGELER

- Fatura düzenleyen ile mal/hizmet sağlayan aynı olmasına dikkat edilmeli,
- Sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi,
- PTS/GPS kayıtları saklanmalı,
- Kantar fişi, sigorta belgesi, ambar fişi vb. belgeler muhafaza edilmeli,
- Mal kabul sırasında mutlaka teferruatlı bilgi notu ile imzalı belge saklanmalı
- Hizmet alımlarında hizmet öncesi ve sonrası görünümüler fotoğraflanabilir, saklanabilir.

MESLEK MENSUPLARININ ROLÜ VE SORUMLULUKLARI

1- MASAK Meslek Mensupları Şüpheli İşlem Bildirimi Bakımından

- MASAK Şüpheli İşlem Bildirim Kılavuzunda belirlenen şüpheli işlem tipleri, oldukça subjektif, ucu açık iş ve işlemleri kapsamaktadır,
- SMMM'lerin asıl işi; muhasebe kayıtlarının yapılması ve beyannamelerin gönderilmesi olup,
- Mükellefin yaptığı işin doğruluğunun alt mükellefler ve resmi kurumlar nezdinde teyidini yapabilecek yetkileri olmadığından,
- Yine banka hareketleri kayıt bilgilerinin doğruluğunun araştırılması ve teyidine imkan vermediğinden,
- Bu yöndeki aksaklıklardan Sorumlu tutulmamaları gerekmektedir,

MASAK Meslek Mensupları Şüpheli İşlem Bildirimi Bakımından

- MASAK ve haliyle İdare,
- Mükelleflerin iş ve işlemlerinden kanuna uygun olmayan işlemleri şüpheli işlem tipi olarak tanımlamış,
- Bu durumların varlığını meslek mensuplarının tespit etmesini ve tespit edecekleri şüpheli işlemlerin de bildirim yapılması konusunda ağır bir yükümlülük yüklemiştir.

Şüpheli İşlem Bildiriminin Süresinde Yapılmamasının Müeyyideleri:

- 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'un
- «Şüpheli İşlem Bildirimi» başlıklı 4'üncü maddesine göre,
- Belirlenen şüpheli işlemlerin Bakanlığa bildirilmesi yükümlülüğü ile zorunlu tutulduğu ve bunun taraflara ifşasının yasaklandığı görülmektedir,
- Kanunun 13'üncü maddesinde ise, yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde uygulanacak idari para cezası miktarı belirlenmiştir

Şüpheli İşlem Bildiriminin Süresinde Yapılmamasının Müeyyideleri:

- Şüpheli işlem bildiriminin yapılmamasında ceza tutarı 50.000 TL olarak belirlenmiştir
- 5326 sayılı Kanun'un 17/7 maddesi uyarınca yeniden değerlendirme oranında bu maktu idari para cezası tutarları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılarak Başkanlık tarafından kesilir
- 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 17'nci maddesinin 7'nci fıkrasına göre idari para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 04.01.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298'inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Bu suretle idari para cezasının hesabında bir Türk Lirasının küsuru dikkate alınmaz.

Şüpheli İşlem Bildiriminin Süresinde Yapılmamasının Müeyyideleri:

- Şüpheli işlem bildiriminin süresi içinde yapılmaması halinde
- Uygulanacak idari para cezası tutarı
- 2025 yılı için 377.783 TL'dir

Uygulanabilecek Adli Ceza:

- 5549 sayılı Kanunun 14'üncü maddesine göre aynı kanunun 4'üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen “yükümlülerin şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğunu, yükümlülük denetimi ile görevlendirilen denetim elemanları ve yargılama sırasında mahkemeler dışında hiç kimseye açıklayamayacakları” şeklindeki yükümlülüğün ihlali ile
- 7'nci maddesinde belirtilen bilgi ve belge verme ve 8'inci maddesinde belirtilen muhafaza ve ibraz yükümlülüklerinin ihlali hâlinde
- 1 yıldan 3 yıla kadar hapis ve 5000 güne kadar adli para cezasına hükmolunur.

2 - KURGAN YAZILARI BAKIMINDAN

- KURGAN yazıları alan meslek mensuplarından herhangi bir bilgi istenmemekte,
- Kendilerine herhangi bir sorumluluk yüklenmemekte veya
- Kayıtlara işledikleri işlemlerin gerçekliğine yönelik araştırma yapmaları beklenmemektedir
- Yazıların muhatabını, alış işlemini gerçekleştiren mükellefler oluşturmaktadır
- KURGAN yazılarını alan meslek mensuplarından beklenti süreçten haberdar olmaları ve mükelleflere risk durumları ilgili rehberlik etmeleridir

KURGAN Yazısına İstinaden Meslek Mensubunun Şüpheli İşlem Bildirimi Yapması Gerekir mi?

- Yazıların hiçbir yerinde böyle bir zorunluluktan bahsedilmemektedir.
- MASAK mevzuatı ve Vergi Mevzuatı iki ayrı mevzuattır.
- KURGAN yazılarında meslek mensuplarından böyle bir bildirimde bulunmaları beklenmemektedir.
- KURGAN sistemi vergisel bir risk analiz sistemi olarak vergisel risklere odaklıdır.
- Hemen hatırlatalım, bu yazılar bazen SMİYB düzenlediği yönünde vergi inceleme raporu bulunan veya resen terk olan mükelleflerin yanı sıra henüz hakkında vergi incelemesi sonuçlanmayan ve hatta vergi incelemesine başlanılmasa dahi sistem tarafından sahte belge düzenleme ihtimali bulunduğu tespit edilen mükelleflerden mal veya hizmet alımlarına yönelik olabilmektedir.

3-YENİ DÖNEM VERGİ İNCELEMELERİ BAKIMINDAN

- 1 Ekim 2025 tarihinden sonra işlenecek fiiller nedeniyle yapılacak SM Kullanma incelemelerinde «bilerek kullanma esas» «bilmeyerek kullanma istisna» olduğu hususu unutulmamalıdır
- Bu yönde mükelleflerin mal/hizmet alımında bulunacakları mükellefleri iyi tetkik etmeleri, sözleşme hazırlamaları, ödemelerin usulüne uygun olması konusunda bilgilendirmeleri önem arz etmektedir

4- STOK TAKİBİ VE RANDIMAN ÖNEMLİ HALE GELDİ

- Özellikle bahsettiğimiz **VEDAS** analiz sistemi ile belirli bir tarihteki (dönem sonu işlemleri hariç) mükellefin mizan bilgilerinin sistem tarafından değerlendirilerek,
- Hesap bazında bakiye kontrolü, ters bakiyelerin kontrolü, döviz ve kur değerlemeleri, adat hesaplarının kontrol edileceği,
- Mükellefin stok hesaplarının ve hareketlerinin görülebildiği,

STOK TAKİBİ VE RANDIMAN ÖNEMLİ HALE GELDİ

- Hatta yakın bir zamanda randıman ve karlılık hesaplamalarının da bu sistem veya geliştirilecek ilave sistemlerle hesaplanabilir hale geldiğini / geleceğini göz önünde tutarak,
- Kayıtların, değerlemelerin, adet hesaplamalarının, finansman gider kısıtlamalarının, enflasyon düzeltmelerinin kontrol edilebilecek olacağının bilinmesi
- Muhasebe kayıtlarının bu hususlar dikkate alınarak yapılmasının gerektiği hususlarına dikkat edilmesinin yararlı olacağı tavsiye edilmektedir

5- MUHASEBENİN BİR MATEMATİK OLDUĞUNUN UNUTULMAMASI GEREKİYOR

- **Ör//** Bir taraftan satışlar, satışların maliyeti ve dönem stokları belirlenerek dönem karlılığı hesaplanırken,
- Diğer taraftan KDV iadelerine ilişkin yüklenilen KDV listeleri oluşturulurken, bir önceki dönem sonu stoklarından daha fazla tutarda önceki tarihli faturanın yüklenime konu edilmesi MALİYE tarafından tespit edilerek izahat istendiğini ve hatta haksız KDV iadesi tarhiyatları yapıldığını hatırlayalım,
- Bir tarafta mükellef lehine işlem yapılırken diğer tarafın matematiğe aykırı sonuçlar doğurduğunu unutmayalım
- Bu ve benzeri durumların artık tespit edilebildiğini bilelim

6- GERİYE DOĞRU FATURA DÜZENLENMESİ VE DEFTER BERATLARIN SÜRESİNDE YÜKLENMESİ

- 7 Günü aşan önceki tarihli faturanın düzenlenmesi sistem tarafından engellenmemesi, yapılan bu işlemin doğru olduğu anlamına gelmez. Özel usulsüzlük cezası kesilir
- Defter ve beratların süreleri içinde yüklenmesi gerekmekte olup, yüksek tutarlı cezalarla karşılaşılması kaçınılmaz hale geldi

7- DİĞER HUSUSLAR

- Sadece KURGAN yazılarına odaklanmak yerine, bahsettiğimiz tüm dijital denetim analiz sistemlerinin her geçen gün kayıt dışını azaltacağı, mevzuata uyum sürecinin hızlanması gerektiği,
- Aksi halde ağır müeyyidelerle karşılaşılacağı hususu bilinmeli ve mükelleflere izah edilmelidir.

8-TÜRMOB AÇIKLAMALARI VE ÖNERİLERİ

TÜRMOB tarafından yayınlanan KURGAN Bilgilendirme ve Yol Haritası Kitapçığında;

- Alıcılara gelen yazılarda, işlemin riskli olduğu, işlemin taraflarını SB düzenleyicisi / kullanıcısı gibi davranılmaması gerektiği,
- Yazıların muhatabının işleme taraf olan mükellefler olduğu,
- Beyana konu bir işlemin doğruluğundan mükellefin sorumlu olacağı, SMMM'lerin ticari hayata konu işlemlerin doğruluğunu tespit etme görevi veya yetkisinin bulunmadığı,

- Risk analizini mükellefin kendisinin değerlendirmesi ve ona göre cevap vermesi gerektiği,
- Meslek mensuplarının bu süreçte mükelleflere rehberlik edeceği, rehberlik hizmetinin emek ölçüsünde ücrete tabi olduğu,
- Kurgan yazılarının bilgi isteme yazısı / karşıt inceleme hükmünde olduğu
- Yazıların cebriliğinin olmadığı, yazılara cevap verme karar ve sorumluluğunun mükellefte olduğu,

- Mükellefin yapacağı değerlendirmeye göre düzeltme beyanı verilmesine karar verebileceği,
- Beyannamelerin Pişmanlık talepli verilebileceği,
- İşlemin gerçekliği konusunda tereddüt bulunmuyorsa, bu yönde ispat edici her türlü bilgi ve belgelerle birlikte süresi içinde cevap verileceği,
- Bilgilerin süresi içinde verilmemesi halinde özel usulsüzlük cezası kesileceği,

- Alınan cevapların, satıcıların vergi inceleme raporlarına ekleneceği, veri olarak girileceği ve dikkate alınacağı,
- Mükellef tercihten dolayı meslek mensubunun sorumluluklarına gidilemeyeceği,
- Ancak organize bir şekilde bilerek hareket edilmesi durumunun saklı olacağı,

VDK Başkanlığının 10/10/2025 tarihli 35488 sayılı yazısında;

- «KURGAN yazılarında meslek mensuplarından herhangi bir bilgi istenmediği, kendilerine herhangi bir sorumluluk yüklenmediği ve kayıtlara işledikleri işlemlerin gerçekliğine yönelik araştırma yapmalarının da beklenmediği, KURGAN yazılarına alan meslek mensuplarından beklentinin mükelleflere risk durumları ile ilgili rehberlik etmeleri olduğu, bu süreçlerin meslek mensuplarına ilave bir yük getirmeden yürütülmesi ve ileride oluşabilecek mesleki sorumluluklarını bertaraf edecek şekilde değerlendirilmesi gerektiği»
- Bildirilmiş ve bu süreçte meslek mensuplarımıza bakış açısındaki niyet açıkça ortaya konulmuştur

- VDK Başkanlığı'nın kendi personeline verdiği mesaj da dikkate alındığında; Meslek mensuplarının rehberlik görevi sırasında
- Oluşturulan şablona göre meslek mensuplarının mükelleflere bir e-posta göndermeleri ve bu doğrultuda mükelleflerin bilgilendirilmesi ve tercihlerini sormalarında fayda olacağı değerlendirilmiştir

9- MESLEK MENSUPLARININ DİJİTAL GELİŞİME AYAK UYDURMASI

- Tüm bu dijital dönüşüm ve denetim tekniklerinin hayata geçmesi ile birlikte,
- Mükellefin KDV beyanları, geçici beyanları ve hatta kurum beyanları bile Maliye/VDK tarafında daha verilmeden
- Nasıl verileceği konusunda ciddi bilgi sahibi olunduğu hususu göz ardı edilmemeli,
- Bu doğrultuda bundan böyle, mevzuat bilgisi ve tek düzen hesap planı uygulaması bilgi ve tecrübesinin önem kazanacağı, bu yönde gelişim sağlayan meslek mensuplarının muhasebe ve danışmanlık anlamında değerinin artacağı beklenmektedir.

SONUÇ OLARAK BİLMEMİZ VE MÜKELLEFLERE ANLATMAMIZ GEREKENLER

- Kanuni anlamda yazılı olarak **NEREDEN BULDUN** düzenlemesi olmadığı halde; şirket ortaklarının harcamalarının kaynağı sorgulanıyor,
- MASAK tebliğinin yürürlüğe girmesi halinde 1.1.2026 dan itibaren belirli tutardaki **bankacılık işlemlerinde;** işlem açıklaması, Nakit İşlem Beyan Formu ve paranın kaynağına ilişkin belge ibrazı istenebilecek,
- MASAK **Şüpheli İşlem Bildirimi** Meslek Mensupları Kılavuzuna göre; mükelleflerin harcamalarının kaynağı, servet edinimlerinin kaynağında tereddüt edilmesi halinde ve diğer şüpheli işlem tiplerinin görülmesi durumunda, meslek mensuplarının şüpheli işlem bildirimi yapmaları gerektiği hatırlatıldı,

- Her türlü teşvik, destek, indirim ve istisna şartlarının sağlanıp sağlanmadığı yapay zeka kullanan programlar ile teyidi yapılıyor,
- MEVA uygulamasının mevzuatsal alt yapısı hazırlandığında, gayrimenkul satışı ve kira gelirlerinin düşük beyan edilip edilmedi sorgulanacak,
- UTTS ile taşıtların akaryakıt alım bilgileri, akaryakıt alım güzergahları ile farklı analizler yapılabilir hale gelecek,

- PTS (Plaka Takip Sistemi) ve GPS sistemleri kullanılarak mal sevkiyatlarının gerçekliği sorgulanabilecek,
- İBAN hareketleri sıkı takipte, para hareketleri izleniyor,
- 2025 yılında bazı sektörlerde yoklama ile hasılat tespit çalışmaları yapılıyor, 2025 beyanları üzerinden çok ciddi incelemeler yapılacak, ortalamanın altında kalanlardan izahat istenecek,
- Sahte belge düzenleme ve kullananların tespitine yönelik çok ciddi program ve analiz sistemleri kuruldu, cari denetim yapılacak,

- ATİK KDV iadesinde yeni ve karmaşık bir sistem getirildi, **haksız iade** ile sıkı mücadele yapılıyor,
- Defter ve belgelerin elektronik ortamda tutulması ve sisteme yüklenmesi sonucu **VEDAS** sistemi ile mizan, bilanço ve gelir tablosu analizleri yapılabiliyor

YANI ÇEMBER İYİCE DARALDI

SUNUM SONA ERMİŞTİR TEŞEKKÜRLER

SORU VE CEVAPLAR